

Hand-out #6 Schatbewaren in het Koninkrijk

Tekstgedeelte: Mattheüs 6:19-24

19 Verzamel geen schatten voor u op de aarde, waar mot en roest ze verderven, en waar dieven inbreken en stelen;

20 maar verzamel schatten voor u in de hemel, waar geen mot of roest ze verderft, en waar dieven niet inbreken of stelen;

21 want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

22 De lamp van het lichaam is het oog; als dan uw oog oprecht is, zal heel uw lichaam verlicht zijn;

23 maar als uw oog kwaadaardig is, zal heel uw lichaam duister zijn. Als het licht dat in u is, duisternis is, hoe groot is dan de duisternis *zelf*!

24 Niemand kan twee heren dienen, want of hij zal de één haten en de ander liefhebben, of hij zal zich aan de één hechten en de ander minachten. U kunt niet God dienen en de mammon.

Inleiding

In drie korte perikopen (tekstgedeelten) zet Jezus het najagen van rijkdom in deze wereld tegenover het één-voudige verlangen van de leerlingen van Jezus om zijn rijkdom alleen te zoeken in de wil van de Vader en het Koninkrijk. In lijn met de boodschap van de Bergrede gaat het ook hier dus om de overvloedige gerechtigheid van het Koninkrijk en om bekering (anders gaan kijken, anders gaan denken, anders gaan doen). Waar ligt je rijkdom?

De inhoud van de levensles

A. Sla je schatten op in de hemel, niet op de aarde (19-21)

In deze drie verzen draait het om het werkwoord 'schatten verzamelen'. Verzamel je aardse of hemelse? Waar zet je je hart op?

**Verzamel (geen) schatten.*

Het werkwoord 'thesaurizo' is afgeleid van thesauros dat 'voorraad- of schatkamer' betekent. In het Engels heet zo'n schatkamer een 'safe' en dat is een veelzeggend woord: we bewaren daar onze schatten veilig, maar zoeken er ook onze eigen veiligheid in. Want schatten zijn dingen waar we waarde aan hechten en ons bestaan op bouwen. Het zijn dus dingen waar we onze identiteit aan ontlenen of onze roeping door laten bepalen. De waarde van de schat kan in het object zélf zitten, maar er ook door onszelf aan toegekend worden. Het verzamelen van schatten is dus onlosmakelijk aan ons menszijn verbonden en dus is de vraag: wélke schatten verzamel je?

**op de aarde ... in de hemel*

Je kunt je schatten op de aarde verzamelen, maar ook in de hemel.

Bij aardse schatten denken we vrijwel automatisch aan geld en goed, maar Jezus gebruikt die woorden hier niet expliciet. Een aardse schat is dus alles wat je aan de aarde bindt: geld, maar ook alles wat je met dat geld kunt kopen; status, macht, genieten en genot. Allemaal dingen die

de belofte in zich dragen dat ze het leven goed maken. Dingen die je letterlijk 'naar beneden trekken' en binden aan de aarde. Waar je gehecht aan kunt raken. Hemelse schatten zijn schatten die met de realiteit van het Koninkrijk der hemelen te maken hebben. Het zijn de schatten van de geestelijke wereld, overvloedig en door en door goed. Waar moeten we aan denken? Allereerst aan God Zelf: Vader, Zoon en Geest, de grootste schat die denkbaar is. Hijzelf is de schat die met niets te vergelijken is. Maar in zijn Koninkrijk is alle rijkdom van de wereld te vinden: geluk (5:1-12), roeping en betekenis (5:13-16), overvloedige gerechtigheid (5:17-48), verborgen omgang met de Vader (6:1-18). Als je daar je hart op zet vind je schatten van een hemelse kwaliteit en duur. Daarin investeren is de beste denkbare investering.

**Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn*

Dit is weer zo'n sleutelzin in de Bergrede. Onze schatten raken aan onze geest en onze ziel. Ze zijn dus geestelijk, spiritueel van aard. Je hart gaat uiteindelijk altijd naar de dingen die je als schatten koestert en dat is niet vrijblijvend. Want je hart is je centrum, je kern en dus je leven. Uiteindelijk is dit de vraag: is je leven aards of hemels? Waar zet je je hart op?

**Waar (geen) mot en roest ze verderven en waar dieven (niet) inbreken of stelen*

Aardse schatten zijn vergankelijk en onzeker. Het beeld van de 'motten' is een beeld van vergankelijkheid: schoonheid vergaat, dingen bederven, het bezit van de zaak is het einde van het vermaak. Het beeld van de dieven is een beeld van oncontroleerbaarheid: hoe goed we onze aardse ook beheren, altijd loop je risico dat je ze zult verliezen. Aardse schatten blijven niet. Het is dus geen slimme strategie er je hart op te zetten! Investeren in hemelse schatten is echter het best idee van de wereld: ze vergaan niet, worden niet geroofd en dragen eeuwig rendement.

B. Laat je oog verlicht zijn (22-23)

**De lamp van het lichaam is het oog*

Het verzamelen van schatten begint vaak met het oog. Waar je oog op valt zet je later, wellicht, ook je hart op. Het gaat hier over onze fysieke ogen, maar vooral over ons 'geestesoog'. Via wat we zien wordt in ons lichaam van alles in beweging gezet. Als we ergens onze aandacht opricht wordt alles in het licht of het duister gezet.

**zal heel uw lichaam verlicht zijn ... zal heel uw lichaam duister zijn.*

Wat door ons geestesoog binnenkomt kan ons bestaan verlichten of verduisteren. Het is niet om het even waar we naar kijken, waar we onze aandacht op richten. Licht is het kenmerk van het Rijk van God, duisternis het kenmerk van wat daarbuiten valt.

**als dan uw oog oprecht is, zal heel uw lichaam verlicht zijn.*

Dit is een lastig te vertalen zinnetje, maar het woord 'oprecht' lijkt hier te betekenen: zonder bijgedachten, op één ding (het goede!) gericht. De gedachte is deze: als je je aandacht geeft aan wat Jezus ons laat zien in het Koninkrijk zal je hele lichaam (en dus je concrete aardse leven) verlicht worden. Waak dus over je ogen!

C. Geef je hart aan één meester (24)

**Niemand kan twee heren dienen.*

Letterlijk: niemand kan de slaaf van twee meesters zijn. Dit beeld maakt om te beginnen duidelijk hoe sterk de bindende kracht van 'schatten' is: je leven komt er in dienst van te staan! Schatten zijn als meesters, die volledig en onverdeeld commitment vragen. Schatten dingen uiteindelijk altijd naar ons hart en dus naar ons leven.

**liefhebben .. hechten / haten ... minachten*

Deze werkwoorden maken heel goed duidelijk wat er op hartsniveau gebeurt in relatie tot schatten, of het nu aardse of hemelse zijn. We gaan onze schatten:

-liefhebben: met agapè-liefde, de hoogste, opofferende liefde waar ons hart in betrokken is

-hechten aan: vastklampen, of ons leven ervan afhangt (en dat is dan ook zo)

-haten: er een afkeer van krijgen of – vaker gebruikt – op de tweede plaats zetten

-minachten: geringschatten, er geen aandacht meer aan schenken, veronachtzamen.

Voel je hoe krachtig deze woorden zijn? Dit gebeurt niet in een hoekje van ons leven, maar op harts-niveau en dus op het niveau van wie we ten diepste (willen) zijn.

**U kunt niet God dienen en de mammon*

En dus, in het licht van het voorgaande, is het onmogelijk zowel God als mammon te dienen.

Mammon staat hier voor het verlangen naar rijkdom, in de breedste zin van het woord.

Verlangen naar alle denkbaar aardse schatten dus. Goed om te weten: het woord is waarschijnlijk afgeleid van dezelfde stam als het woord 'amen' en draagt dus de betekenis van 'zekerheid' in zich. Maar alleen God is in staat ons zekerheid te geven.

De (mogelijke) betekenis voor vandaag

Verzamel echte schatten

Er is niks mis met het verzamelen van schatten, integendeel, het is onlosmakelijk met ons bestaan verbonden. We zijn geschapen om ons hart te zetten op het kostbaarste wat te vinden is. Maar sinds de zondeval is het zoeken naar en verzamelen van schatten in een geestelijke strijd ontaard. Hemel en aarde zijn, als het om schatten gaat, voor ons in veel opzichten van elkaar losgezongen en tegenstellingen geworden.

Voor ons, mensen in het Westen, is de verleiding ons hart op aardse schatten te zetten misschien wel de grootste geestelijke uitdaging die denkbaar is. Het is vaak gezegd en het is waar: dat zoveel mensen het geloof in God verloren is onder andere te wijten aan het beschikbaar komen van zoveel rijkdom en welvaart in het Westen. Het is eenvoudigweg veel gemakkelijker je hart op aardse schatten te zetten dan op hemelse.

Predikt Jezus dan een armoede-ideaal? Nee, dat niet. Wat Hij wel doet is de geestelijke dynamiek rond het verzamelen van schatten blootleggen. Wat je als je schat beschouwt, dáár zet je je hart op. Als je dus veel bezig bent met geld verdienen wordt het een strijd je hart niet op dat geld te zetten in plaats van op God. Als je ernaar streeft een 'levensgenieter' te zijn, met alles wat dat in onze wereld betekent (reizen, eten, drinken, mooie dingen beleven) wordt het een strijd om voorál van God en zijn koninkrijk te genieten. Als een bepaalde levensstijl en alles wat dat van je eist leidend wordt in je leven wordt het echt moeilijk om Jezus serieus te volgen. Jezus spoort ons dus aan om geestelijk te onderscheiden als het gaat om de rol die aardse zaken in ons leven spelen. En vooral zegt Hij: leef een hemels leven, hier en nu!

De lamp van het oog

Het verzamelen van schatten begint vaak met ons oog, waardoor een schat op ons netvlies komt. Onze tijd zit boordevol prikkels die de zintuigen prikkelen en ons proberen te verleiden

tot het vinden en verwerven van een aardse schat. Neem alleen al de reclames waarmee we dagelijks worden gebombardeerd. Ik bladerde bijvoorbeeld door de maandagkrant en vond allen daar al advertenties van: de beste wijnen, obligaties met 6% rente, diverse reizen, auto's, voordeeltjes en nieuwe badkamers. Op zich geen verkeerde dingen, maar als je hier je hart op gaat zetten wordt het anders. En op ons hart zijn ze wel gericht, deze advertenties: op ons geluk en het goede leven. Je ziet zo'n advertentie, je aandacht gaat ernaartoe en er komt iets in beweging. Onze wereld zit vol met dit soort aandachtstrekkers van aardse schatten. Hoe houd je ruimte om je oog te laten vallen op dingen die hemelse waarde hebben? Maakt het lezen van de Bijbel net zoveel verlangen bij je los als het lezen van een advertentie? Waar richt je je aandacht op, waar juist vanaf? Komt er licht binnen of duisternis? Dat is de vraag.

Dienen: God of mammon

God en mammon hebben het beiden op ons hart gemunt. In de praktijk van het (geloofs)leven dienen we vaak allebei. Toch zegt Jezus dat dit niet kan. Het is de radicale waarheid van een leven vanuit het hart: je kunt geen twee meesters hebben. Zolang we hier op aarde leven zullen we nooit 100 % loskomen van de aardse schatten, maar we kunnen wel groeien in het relativeren van aardse schatten en het verabsoluteren van hemelse. Jezus uitspraak dat het onmogelijk is twee heren te dienen is en blijft ongemakkelijk en dat moet vooral zo blijven. Niet om ons moedeloos te maken, maar juist om ons aan te moedigen het Koninkrijk en zijn gerechtigheid te zoeken. We hebben in wezen genoeg aan het Koninkrijk!

Verdiepende vragen

1. Op welke aardse schatten ben jij geneigd je hart te zetten? Met andere woorden: aan welke aardse dingen hecht je je makkelijk, waar geef je je liefde graag aan? En welk impact heeft dat op het zoeken naar hemelse schatten?
2. Volgens Jezus zijn hemelse schatten onvergelijkelijk rijker en duurzamer dan aardse. Kun je dat inmiddels ook zo ervaren? Is de realiteit van het koninkrijk en de overvloed die daar te vinden is inmiddels zo groot voor je dat je er meer en meer je hart op kunt zetten? Met andere woorden: leef je nu al een hemels leven?
3. Welke rol spelen jouw ogen in het ontdekken en najagen van schatten? Hoe ga je bijvoorbeeld om met reclames en andere boodschappen die je tot iets verleiden of aanmoedigen?
4. In welk opzicht probeer je op dit moment nog steeds twee heren te dienen? Welke gevolgen heeft dat voor je leven in het Koninkrijk?

Oefening: Bidden, vasten, geven

Hoofdstuk 6 van de Bergrede opent met de bespreking van drie geestelijke oefeningen die alle drie kunnen helpen om aarde schatten meer los te laten en hemelse te zoeken. Hoe kunnen bidden, vasten en geven je daarbij helpen?